

призводить до проблеми збуту продукції, особливо на зовнішній ринок;

- низька якість технологічного оснащення молокозаводів;
- відсутність стандартів на молочну продукцію, які відповідали б вимогам європейського рівня;
- недостатній захист споживачів молочної продукції від продукції низької якості (з високим вмістом шкідливих речовин для здоров'я людини);
- відсутня державна програма розвитку ринку молока та молокопродукції, яка гарантувала б якість та безпеку харчування молочними продуктами;
- недостатнє бюджетне фінансування формування мережі незалежних лабораторій, селекційних та генетичних розробок, наукових розробок тощо.

Висновки

На основі вищевикладених положень зауважимо, що держава мусить мати довгострокову комплексну програму розвитку молокопереробної промисловості. Нинішній стан вітчизняної економіки не забезпечує здатності держави до стійкого й ефективного економічного розвитку, а сфера виробництва продовольства не відповідає допустимим межим показників та індикаторів продовольчої безпеки. Світова економічна криза засвідчила, що ринкова економіка не має достатньо елементів саморегулювання.

Запропоновані у статті шляхи сприятимуть стабільному зростанню обсягів виробництва й споживання молока та молочних продуктів. А це своєю чергою стимулюватиме розвиток молочного скотарства та молокопереробної промисловості. Безумовно, без підвищення рівня купівельної спроможності населення, належного стимулювання державою виробництва

та споживання молочної продукції в країні національна молокопереробна промисловість, яка виробляє доступні молочні продукти з натуральної та якісної сировини, приречена.

Список використаних джерел

1. Янишин Я.С. Розвиток вітчизняного молочного скотарства в контексті світових тенденцій ринку молока / Я.С. Янишин, Ю.П. Кашуба // Економіка АПК. – 2013. – №4. – С. 82–85.
2. Молочная промышленность. Организация центровывоза молока в системе агропромышленного комплекса СССР. Обзорная информация по основным направлениям развития отрасли. – М., 1980. – 48 с.
3. Харченко С.В. Передумови та економічні аспекти розвитку молокопереробних підприємств України / С.В. Харченко // Ефективна економіка [Електрон. ресурс]. – Електрон. наук. фах. вид. №5, 2011 р. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=573>.
4. Україна: Молочна галузь подалу розвивається [Електрон. ресурс]. – Украинская зерновая ассоциация. – Режим доступу: <http://ugarport.org.ua/novosti/ukraina/ukra-na-molochna-galuz-pomalu-rozvivatsya>
5. Маслак О. Цінова стабільність молочного ринку [Електрон. ресурс] / О. Маслак // Агробізнес сьогодні №21 (268), 2013. – Режим доступу: <http://www.agro-business.com.ua>
6. Бондар А.О. Технологічні інновації як чинник підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств молокопереробної галузі [Електрон. ресурс] / А.О. Бондар, Ж.М. Жигалкевич // Актуальні проблеми економіки і управління: Зб. наук. праць. К.: НТУУ «КПІ». – Вип. 8, 2014. – Режим доступу: <http://probl-economy.kpi.ua>
7. Молокопереробну промисловість врятує сільгоспкооперація [Електрон. ресурс]. – Аграрний тиждень. Україна. Розділ тваринництво, 2014. – Режим доступу: <http://a7d.com.ua/tvarinnictvo>
8. Офіційний веб-сайт Держкомстату України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

О.І. АНДРУСЬ,

к. пед. н., доцент кафедри економіки і підприємництва,
Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»

Обґрунтування організаційно-економічного механізму забезпечення ефективності підприємств аграрно-промислового комплексу України

У роботі обґрунтовано організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності аграрно-промислового комплексу України як системи пов'язаних між собою організаційних форм і методів регулювання процесу господарювання з метою одержання конкретних результатів господарської діяльності підприємства АПК. Інституційне забезпечення умов реалізації обґрунтованого організаційно-економічного механізму сприятиме підвищенню ефективності виробництва та реалізації якісної сільськогосподарської продукції, забезпеченню необхідних для розвитку галузі прибутків, створенню стратегічних запасів та, врешті, поступальному розвитку галузі в напрямку перетворення українського АПК у високотехнологічну та конкурентоспроможну галузь світової економіки.

Ключові слова: аграрно-промисловий комплекс України, організаційно-економічний механізм, ефективність господарської діяльності, цілі, функції, принципи, методи, важелі.

А.І. АНДРУСЬ,

к. пед. н., доцент кафедри економіки і підприємництва,
Национальный технический университет Украины «Киевский политехнический институт»

Обоснование организационно-экономического механизма обеспечения эффективности предприятий аграрно-промышленного комплекса Украины

В работе обоснован организационно-экономический механизм обеспечения эффективности аграрно-промышленного комплекса Украины как системы связанных между собой организационных форм и методов регулирования процесса с целью получения конкретных результатов хозяйственной деятельности предприятия АПК. Институциональное обеспече-

ние условий реализации обоснованного организационно–экономического механизма будет способствовать повышению эффективности производства и реализации качественной сельскохозяйственной продукции, обеспечит необходимые для развития отрасли прибыли, будет способствовать созданию стратегических запасов, поступательному развитию отрасли с целью превращения украинского АПК в высокотехнологичную и конкурентоспособную отрасль мировой экономики.

Ключевые слова: аграрно–промышленный комплекс Украины, организационно–экономический механизм, эффективность хозяйственной деятельности, цели, функции, принципы, методы, рычаги.

O. ANDRUS,
candidate degree in pedagogics, associate professor economics and business,
National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnic Institute»

Background organizational and economic mechanism ensuring the effectiveness enterprises agro–industrial complex of Ukraine

The paper substantiates organizational and economic mechanism of ensuring the effectiveness of the agro–industrial complex of Ukraine as a system of interconnected organizational forms and methods of economic adjustment process in order to obtain the desired results of economic activity agribusiness. Institutional support conditions for the implementation of sound organizational and economic mechanism will improve the efficiency of production and sales of high–quality agricultural products necessary for ensuring the development of the industry profits, creation of strategic reserves and, finally, the evolution of the industry towards the transformation of Ukrainian agriculture to high–tech industry and competitive world economy.

Keywords: agro–industrial complex of Ukraine, organizational and economic mechanism efficiency of economic activities, objectives, functions, principles, methods and tools.

Постановка проблеми. Одним із пріоритетних завдань національної економіки є підвищення ефективності підприємств агропромислового комплексу. Сучасний стан функціонування агропромислового комплексу України детермінує потребу обґрунтування організаційно–економічного механізму забезпечення ефективності підприємств аграрно–промислового комплексу України, який забезпечить ефективне партнерство сільськогосподарських товаровиробників на основі системи державного регулювання аграрного сектору національної економіки.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми свідчить, що проблема ефективності господарської діяльності підприємства є предметом багатьох зарубіжних та вітчизняних досліджень. Так, вивченню проблем управління ефективності господарської діяльності підприємства присвячено роботи зарубіжних дослідників Дж. Шима, Дж. Сігела, Дж. Шанка, Ч. Хорнгрена, Дж. Фостера, К. Друрі. Вагомим теоретичним доробком до проблеми забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства стали праці вітчизняних дослідників, зокрема В.В. Бойка, Ф.Ф. Бутинця, І.О. Бланка, М.Г. Чумаченка, В.М. Нижника. Проблема забезпечення ефективності функціонування господарського механізму підприємства висвітлена у працях В.О. Андрійчука, О.Г. Гудзинського, О.В. Єрмакова, Б.Й. Пасхавера, В.Терещенка. Дослідженню проблем функціонування підприємств агропромислового комплексу України присвячено наукові праці В.І. Бойка, В.В. Зіновчука, О.В. Крисального, Л.В. Романової, П.Т. Саблука, В.В. Юрчишина. Однак проблема підвищення ефективності господарського механізму аграрно–промислового комплексу України дотепер потребує всебічного дослідження та послідовного розвитку.

Мета статті. Враховуючи наукову значущість означеної проблеми та необхідність підвищення ефективності підприємств агропромислового комплексу, метою роботи визначено всебічний аналіз та узагальнення сучасних економічних підходів для обґрунтування організаційно–економічного механізму забезпечення ефективності підприємств аграрно–промислового комплексу України.

Виклад основного матеріалу. Аналіз економічних досліджень свідчить, що сучасні дефініції сутності «господарського механізму» не мають однозначного тлумачення.

Поняття «господарський механізм» з'явилося у другій половині ХХ століття як наукове усвідомлення глибоких недосконаlostей у виробничих відносинах при існуючій адміністративно–командній системі. На той час темпи зростання обсягів ресурсів, що надходили в сільське господарство, випереджали темпи виробництва продукції. Тому через відсутність правильних механізмів господарювання, використання ресурсів було неефективним.

Б.А. Райзберг Л.М. Лозовський, Б.А. Стародубцева визначають господарський механізм як «сукупність організаційних структур, конкретних форм і методів управління на основі встановлених інституційних форм, за допомогою яких реалізуються економічні закони» [5, с. 157].

Р.А. Фатхутдінов розрізняє поняття «система управління» і «господарський механізм», зауважуючи, що в них є багато спільного. Дослідник наголошує на тому, що господарський механізм охоплює види, форми, методи і функції управління. А система управління більш широке поняття, оскільки крім означених компонентів включає підсистему лінійного управління, зокрема керівників, менеджерів та виконавців [7, с. 48].

Ефективний господарський механізм, на думку А.Д. Смірнова, забезпечує господарський метод повернення витрат на основі власних доходів за умов:

- економічної самостійності підприємства, яка сприяє поверненню його витрат завдяки виручці від реалізованої продукції;
- ретельного економічного контролю за діяльністю підприємства, який дозволяє встановлювати залежність між результатами його господарської діяльності та фінансовим станом;
- сукупності різних форм морального та матеріального заохочення працівників з метою підвищення продуктивності праці, рентабельності виробництва та зниження собівартості продукції [6, с. 70].

Взаємодія організаційних, економічних, технічних, природних чинників значною мірою впливає на розвиток аграрного виробництва. Від правильно організованої діяльності,

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

що проявляється в системі управління, залежить результативність виробничо-господарських структур, так і окремих галузей, видів виробництва загалом.

Відтак, організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності АПК інтегрує фактори виробництва починаючи від виробничих ресурсів до механізму його функціонування. Це забезпечить оптимальні можливості розвитку аграрного підприємства, реалізацію сільськогосподарської продукції, максимізацію прибутку та результатів діяльності.

Організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності підприємств АПК є об'єктивною категорією та вимагає дотримання принципів господарювання.

Згідно з Господарським кодексом загальними принципами господарського механізму в Україні є:

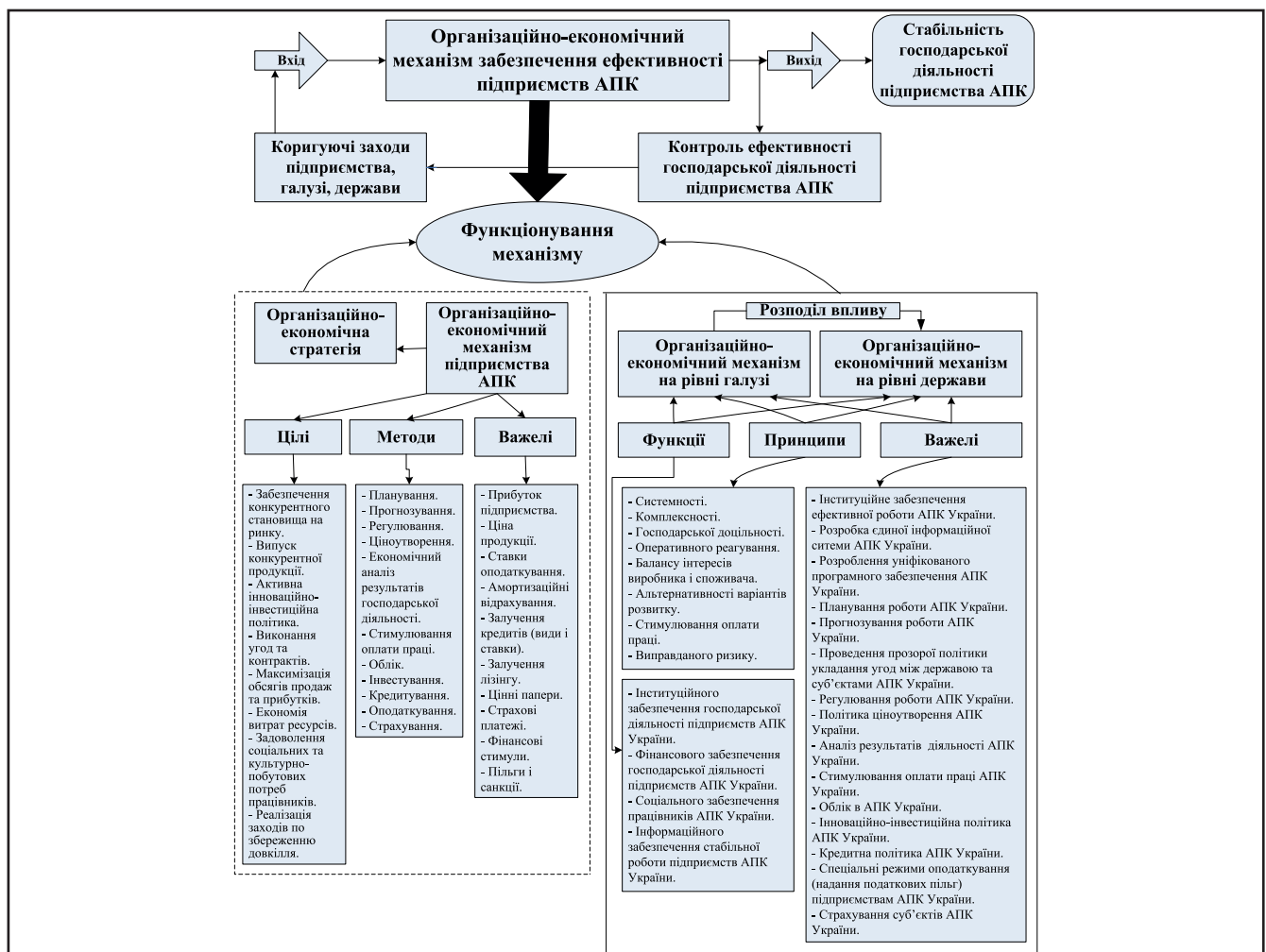
- забезпечення економічної багатоманітності та рівний захист державою усіх суб'єктів господарювання;
- свобода підприємницької діяльності у межах, визначених законом;
- вільний рух капіталів, товарів та послуг на території України; обмеження державного регулювання економічних процесів у зв'язку з необхідністю забезпечення соціальної спрямованості економіки, добросовісної конкуренції у підприємстві, екологічного захисту населення, захисту прав споживачів та безпеки суспільства та держави;
- захист національного товаровиробника;

- заборона незаконного втручання органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у господарські відносини [1].

Таким чином, організаційно-економічний механізм – це система пов'язаних між собою організаційних форм і методів регулювання процесу розширеного відтворення, об'єднання всіх форм власності та господарювання з метою одержання бажаних результатів господарської діяльності підприємства АПК. Він спирається на економічну та юридичну самостійність підприємства. Його завданням є забезпечення конкурентного середовища підприємства АПК на інноваційній основі, погодження інтересів суб'єктів галузі – виробника, держави та споживача.

Організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності підприємств аграрно-промислового комплексу України реалізується сукупність організаційно-економічних механізмів підприємства, галузі АПК України та держави (див. рис.).

Організаційно-економічний механізм підприємства АПК як система реалізації основних економічних законів, розв'язання основних проблем галузевого виробництва, узгодження економічних інтересів різних соціальних груп інтегрує певні цілі, методи та важелі господарського впливу, а також оперативно корегується через гнучку та мобільну стратегію підприємства.

Організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності підприємств АПК

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розподіл впливу між організаційно-економічними механізмами галузі та держави охоплює функції, принципи та важелі економічного забезпечення ефективності функціонування підприємства АПК.

Сутність організаційно-економічного механізму забезпечення ефективності підприємств АПК виявляється передусім у його функціях. До них належать такі: інституційного забезпечення господарської діяльності підприємств АПК України; фінансового забезпечення господарської діяльності підприємств АПК України; соціального забезпечення працівників АПК України; інформаційного забезпечення стабільної роботи підприємств АПК України.

До принципів організаційно-економічного механізму забезпечення ефективності підприємств АПК як визначальних положень його реалізації віднесено такі: системності, комплексності, господарської доцільності, оперативного регулювання, балансу інтересів виробника і споживача, альтернативності варіантів розвитку, стимулювання оплати праці, виправданого ризику.

Дієвими важелями реалізації організаційно-економічного механізму забезпечення ефективності підприємств АПК, на нашу думку, є інституційне забезпечення ефективної роботи АПК України; розроблення єдиної інформаційної системи АПК України; розроблення уніфікованого програмного забезпечення АПК України; планування господарської діяльності АПК України; прогнозування господарської діяльності АПК України; проведення прозорої політики укладання угод між державою та суб'єктами АПК України; регулювання господарської діяльності АПК України; політика ціноутворення АПК України; аналіз результатів діяльності АПК України; стимулювання оплати праці АПК України; облік в АПК України; інноваційно-інвестиційна політика АПК України; кредитна політика АПК України; спеціальні режими оподаткування (надання податкових пільг) підприємствам АПК України; страхування суб'єктів АПК України.

Обґрунтований організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності підприємств АПК узгоджує розвиток і функціонування соціально-економічної системи на всіх рівнях, також включає в себе правові норми реалізації соціальних і виробничих відносин АПК.

Важливою частиною функціонування господарського механізму є управлінський механізм. Він являє собою сукупність форм і методів господарювання, за допомогою яких безпосередньо здійснюється організація та безпосередньо управління виробничим процесом, і визначається економічна ефективність його діяльності. Головною особливістю управлінського механізму є наявність власників засобів виробництва різної форми власності, які мають власну спе-

цифіку ведення господарства, контролю, структури, функцій управління, маркетингом та організаційними формами.

Отже, організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності підприємств АПК як система регульованих економічних, організаційних, соціальних відносин у процесі господарської діяльності підприємств АПК спрямований на підвищення економічної ефективності, розширене відтворення та стабілізацію доходів підприємства та галузі. Водночас, економічний механізм характеризує економічну політику держави, яка розробляється на довготривалу перспективу. Організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності підприємств АПК має реалізовувати ефективне державне регулювання галузі через макроекономічне регулювання податкової системи, бюджету, грошово-кредитної політики, соціальної політики та фінансового забезпечення.

Висновки

Недосконалість існуючого господарського механізму АПК України забезпечує недостатню ефективність виробництва та продовольчого забезпечення населення. Тому окреслений організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності підприємств АПК спрямований на поступальний розвиток галузі. Для його реалізації необхідно передусім інституційне забезпечення. Це сприятиме підвищенню ефективності виробництва та реалізації якісної сільськогосподарської продукції, забезпеченню необхідних для розвитку галузі прибутків, створенню стратегічних запасів та, врешті, поступальному розвитку галузі в напрямку перетворення українського АПК у високотехнологічну галузь світової економіки.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України: офіц. Текст: Прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року.
2. Господарський механізм агропромислового комплексу кризового періоду. Колектив авторів Б.Й. Пасхавер та ін. – К.: Ін-т економіки НАН України, 2001.
3. Економіка підприємства. Курс лекцій: У 2-х книгах / під заг. ред. П.В. Круша, К.В. Шелехова. – К.: НТУУ «КПІ», 2012. Кн. 2. Теорія і практика господарювання. Частина 1. – 342 с.
4. Економіка підприємства. Навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів / П.В. Круш, В.І. Подвігіна, Б.М. Сердюк К.: Ельга – Н, КНТ, 2009. – 780 с.
5. Райзберг Б.А., Лозовский Л.М., Стародубцева Б.А. Современный экономический словарь. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 496 с.
6. Смирнов А.Д. Основы хозяйственного расчета. / А.Д. Смирнов. – М.: Экономика, 1969. – 200 с.
7. Фатхутдинов Р.А. Управление экономикой. Учебник. – М.: ЗАО «Бизнес-школа», «Интел-синтез», 1999. – 784 с.